

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT GOSPODARKI, SKARBU PAŃSTWA I PRYWATYZACJI

KGP.430.003.2018

Nr ewid. 44/2018/P/18/001/KGP

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2017 r.
w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki

Warszawa, maj 2018 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2017 r.
w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki**

Dyrektor Departamentu Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Sławomir Grzelak

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 2 maja 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	5
1. Ocena ogólna	5
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa.....	6
1. Dochody budżetowe	6
2. Wydatki budżetu państwa.....	6
3. Sprawozdania	8
IV. Ustalenia innych kontroli	10
V. Informacje dodatkowe.....	11
Załączniki	12

I. Wprowadzenie

Dysponentem budżetu państwa w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki (dalej: URE lub Urząd) jest Prezes URE, który jest również dysponentem III stopnia. Prezes URE, jako centralny organ administracji rządowej, wykonuje zadania z zakresu spraw regulacji gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji. Powyższe zadania, finansowane w części 50 – URE, realizowane były w ramach funkcji państwa nr 6 – *Polityka gospodarcza kraju*, zadanie 6.2 – *Bezpieczeństwo gospodarcze państwa*, podzadanie 6.2.1 – *Rynki paliw i energii*, działanie 6.2.1.7 – *Regulacja sektora paliwowo-energetycznego, realizacja systemów wsparcia energetyki przyjaznej środowisku oraz wspieranie rozwoju konkurencji na rynkach paliw i energii*.

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2017 w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej w związku z wykonywaniem budżetu państwa. Ocenie podlegały w szczególności:

- wykonanie wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez Prezesa URE w trybie art. 175 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*¹.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W 2017 r. całość dochodów i wydatków w części 50 – URE zrealizowana została przez Urząd Regulacji Energetyki. Dochody wyniosły 114 937,3 tys. zł, a wydatki 45 172,6 tys. zł, co stanowiło odpowiednio 0,03% dochodów i 0,01% wydatków budżetu państwa. W części 50 – URE nie ustanowiono dysponentów budżetu niższego stopnia ani nie było jednostek podległych.

W części 50 – URE nie wystąpiły wydatki z budżetu środków europejskich. Urząd nie udzielał dotacji.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*².

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w URE w IV kwartale 2017 r. i w I kwartale 2018 r. dwie planowe kontrole dotyczące wykonywania zadań Prezesa URE. Były to kontrole P/17/020 – *Rozwój sektora odnawialnych źródeł energii* oraz P/17/022 – *Ochrona praw konsumenta energii elektrycznej*.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna³

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki.

Dochody budżetu państwa w części 50 – URE zostały zrealizowane w wysokości 114 937,3 tys. zł, tj. w 108,4% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2017⁴.

W wyniku kontroli 12,4% zrealizowanych wydatków w części 50 – URE stwierdzono, że wydatki te zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w *ustawie o finansach publicznych* i aktach wykonawczych do tej ustawy. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że w rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w budżecie w układzie zadaniowym. Prezes Urzędu rzetelnie, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*, sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu w części 50 – URE.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 50 – URE przedstawiona została w załączniku 4 do niniejszej *Informacji*.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania przez dysponenta części 50 – URE rocznych sprawozdań za 2017 r. (sprawozdania te stanowiły jednocześnie sprawozdania jednostkowe Urzędu):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1)

oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 roku Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

⁴ Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. Dz.U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. kontrola dochodów budżetowych w części 50 – URE została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2017 dochody budżetu państwa w części 50 – URE zostały określone w kwocie 106 000 tys. zł. Zostały one zrealizowane w wysokości 114 937,3 tys. zł, tj. w 108,4% kwoty zaplanowanej w budżecie i były wyższe o 4 623,2 tys. zł od wykonania dochodów w 2016 r. (110 314,1 tys. zł).

Rozbieżności pomiędzy wykonaniem a planem dochodów budżetowych wynikały przede wszystkim z dużej nieprzewidywalności wpływów z opłat koncesyjnych (99% planowanych dochodów), które są uzależnione od przychodów przedsiębiorstw energetycznych osiąganych z działalności objętej koncesją. W § 0590 – *Wpływy z opłat koncesyjnych i licencji* Urząd uzyskał dochody wyższe o 7,7% od planu.

Na koniec 2017 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 50 – URE pozostały do zapłaty należności w kwocie 9 912,2 tys. zł. Dotyczyły one głównie opłat za koncesje udzielone przedsiębiorcom, w związku z prowadzoną przez nich działalnością w zakresie wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i obrotu energią elektryczną i paliwami (5 901 tys. zł, tj. 59,5% należności ogółem). Zaległości, według stanu na 31 grudnia 2017 r., były równe należnościom pozostałym do zapłaty i były niższe o 843,3 tys. zł, tj. o 7,8% od zaległości na koniec 2016 r. (10 755,5 tys. zł). Urząd prowadził działania windykacyjne zarówno bezpośrednio, jak i współpracując z urzędami skarbowymi, komornikami, likwidatorami oraz syndykami.

Dane dotyczące dochodów budżetowych zostały przedstawione w załączniku 1 do niniejszej *Informacji*.

2. Wydatki budżetu państwa

2.1. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na rok 2017 wydatki budżetu państwa w części 50 – URE zostały zaplanowane w wysokości 42 162 tys. zł. Na podstawie sześciu decyzji Ministra Finansów, podjętych w trakcie roku budżetowego, zwiększono zaplanowane wydatki Urzędu o łączną kwotę 4 832,5 tys. zł, do kwoty 46 994,5 tys. zł. Środki z rezerwy celowej były przeznaczone na sfinansowanie:

- wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla koordynatora ds. negocjacji oraz trzech członków korpusu służby cywilnej przewidzianych do zatrudnienia od dnia 1 lutego 2017 r. w celu realizacji nowych zadań wynikających z ustawy z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich⁵ (decyzja z dnia 7 lutego 2017 r.);
- wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników korpusu służby cywilnej przewidzianych do zatrudnienia w 2017 r. w celu realizacji nowych zadań wynikających z ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw⁶ (decyzja z dnia 10 lutego 2017 r.);
- wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla sześciu pracowników zatrudnionych w latach 2015–2016 i przewidzianych do zatrudnienia w 2017 r. oraz pozostałych kosztów w celu realizacji zadań

⁵ Dz. U. poz. 1823.

⁶ Dz. U. poz. 1165, ze zm.

wynikających z ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii⁷ (decyzja z dnia 13 marca 2017 r. oraz decyzja z 13 października 2017 r.);

- dodatków służby cywilnej i dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla czterech urzędników służby cywilnej mianowanych z dniem 1 grudnia 2016 r. (decyzja z dnia 4 sierpnia 2017 r.);
- dodatków służby cywilnej wraz z pochodnymi dla dwóch urzędników służby cywilnej przewidzianych do mianowania z dniem 1 grudnia 2017 r. (decyzja z dnia 13 października 2017 r.).

Urząd zrealizował wydatki w wysokości 45 172,6 tys. zł, tj. w 96,1% planu po zmianach. W porównaniu z 2016 r. wydatki były wyższe o 2 159,7 tys. zł, tj. o 5%.

W strukturze wykonania planu finansowego Urzędu po zmianach zrealizowane wydatki bieżące jednostek budżetowych stanowiły 98,2% (44 379,2 tys. zł), wydatki majątkowe – 1,7% (780,4 tys. zł), a świadczenia na rzecz osób fizycznych – 0,03% (13 tys. zł).

Wydatków dokonano wyłącznie w dziale 750 – *Administracja publiczna*, rozdział 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej* i dotyczyły one głównie wydatków bieżących, tj.: wynagrodzeń osobowych członków korpusu służby cywilnej (§ 4020) – 25 463,9 tys. zł, opłat za administrowanie i czynszu za budynki, lokale i pomieszczenia biurowe (§ 4400) – 6 118,5 tys. zł, składek na ubezpieczenie społeczne (§ 4110) – 4 612,8 tys. zł, wynagrodzeń osobowych pracowników (§ 4010) – 1 931,9 tys. zł oraz zakupu usług pozostałych (§ 4300) – 1 775,5 tys. zł.

Wydatki majątkowe (wydatki na zakupy inwestycyjne – § 6060 i § 6050) zrealizowano w wysokości 780,4 tys. zł, tj. w 99,5% planu po zmianach. Były one niższe od wykonania w 2016 r. o 615,4 tys. zł. Zostały w całości przeznaczone na zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz systemu rejestracji czasu pracy i były uzasadnione z punktu widzenia realizowanych zadań.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 13 tys. zł, tj. 92,9% planu po zmianach i w porównaniu z 2016 r. były niższe o 19,1 tys. zł, tj. o 59,4%. Środki te przeznaczono na zakup podnóżków oraz refundację pracownikom wydatków poniesionych na zakup okularów.

W wyniku badania wykorzystania przez Urząd środków przeniesionych z rezerwy celowej ustalono, że zwiększenia wynikały z potrzeb jednostki i przeznaczone zostały na realizację przewidzianych zadań. Z przyznanej z rezerwy celowej łącznej kwoty 4 832,5 tys. zł wykorzystano 65%, tj. 3 142,9 tys. zł, ponieważ planowane pierwotnie terminy zatrudnienia nowych pracowników uległy przesunięciu. Środki otrzymane w 2017 r. z rezerwy celowej wydatkowane zostały na cel wskazany w decyzjach je przyznających. Otrzymane środki zostały rozliczone, a niewykorzystane zwrócone w terminie do budżetu.

W 2017 r. przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych wyniosło 328 osób i było wyższe o 19 osób, tj. o 6,1% od przeciętnego zatrudnienia w 2016 r. Wzrost zatrudnienia nastąpił w grupie osób zaliczanych do członków korpusu służby cywilnej (o 15 osób) oraz w grupie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń (o cztery osoby). W grupie osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w 2016 r. i 2017 r. była zatrudniona jedna osoba. Wzrost zatrudnienia wynikał w szczególności z realizacji nowych zadań, finansowanych w ramach środków przyznanych z rezerwy celowej. Przeciętne wynagrodzenie w 2017 r. wynosiło 7 393,7 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2016 r. było wyższe o 234,6 zł, tj. o 3,3%.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 5 606,9 tys. zł, tj. 12,4% wydatków ogółem w części 50 – URE. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie dziennika księgowości, za okres od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. Próba została

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1148, ze zm.

wylosowana metodą monetarną⁸. Badaniem objęto wydatki ujęte w 66 zapisach księgowych, w tym w grupie wydatków majątkowych określone w siedmiu zapisach na kwotę 402,6 tys. zł oraz w grupie wydatków bieżących pozapłacowych w 59 zapisach na kwotę 5 204,3 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W wyniku analizy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, dotyczącego zakupu usługi sprzątania pomieszczeń biurowych w Urzędzie o szacunkowej wartości zamówienia 482,4 tys. zł, przeprowadzonego w trybie zapytania o cenę, nie stwierdzono naruszeń przepisów *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych*⁹. Zamówienie było celowe, służyło realizacji zadań URE oraz zostało w części zrealizowane w roku 2017 w wyznaczonych terminach i zgodnie z zawartą umową.

Zobowiązania URE na koniec 2017 r. wyniosły 2 318,2 tys. zł i były wyższe o 189,7 tys. zł od kwoty zobowiązań na koniec 2016 r. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego w kwocie 2 199,7 tys. zł. Na koniec 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Dane dotyczące wydatków budżetowych zawarte zostały w tabeli stanowiącej załącznik 2, a dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń w tabeli stanowiącej załącznik 3 do niniejszej *Informacji*.

2.2. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Wydatki zostały poniesione w szczególności na realizację działań związanych z wydawaniem orzeczeń administracyjnych w sprawach regulacji gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji. Łącznie w 2017 r. wydano 22 632 takie orzeczenia. Wśród nich 8 066 dotyczyło decyzji, 21 – planów rozwoju, a 15 576 – świadectw pochodzenia.

Szczegółowe badanie zadania nr 6.2 – *Bezpieczeństwo gospodarcze państwa*, w ramach funkcji państwa nr 6 – *Polityka gospodarcza kraju* w układzie budżetowym, przeprowadzone pod względem prawidłowości określenia celów i mierników realizacji zadań oraz ich monitorowania wykazało, że przyjęty dla tego zadania cel i miernik (wskaźnik liczby wydanych orzeczeń administracyjnych w stosunku do wielkości zatrudnienia w URE) zostały określone zgodnie z wymogami noty budżetowej¹⁰. Cel zadania został określony jako równoważenie interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii. Wartość miernika realizacji celu dla tego zadania przekroczyła założony poziom i wyniosła 121, wobec zaplanowanej wielkości – 95. Monitoring miernika prowadzony był systematycznie na podstawie rzetelnych źródeł danych, tj. narzędzi informatycznych oraz rejestrów zawierających informacje komórek organizacyjnych właściwych dla realizacji działania objętego miernikiem.

Ewidencja wydatków w układzie zadaniowym prowadzona była na koncie pozabilansowym, tj. 990 – *Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym*. Analityka była prowadzona zgodnie z klasyfikacją w układzie zadaniowym, z podziałem na funkcje, zadania, podzadania i działania.

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2017 r. przez dysponenta części 50 – URE (stanowiących jednocześnie sprawozdania jednostkowe Urzędu).

⁸ Metoda monetarna polega na losowaniu operacji z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości transakcji.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.

¹⁰ *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2017* (Dz. U. poz. 735).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach rocznych kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹¹.

Wykazane w sprawozdaniu rocznym Rb-23 dochody wykonane i przekazane na rachunek bieżący budżetu państwa wyniosły 114 937,3 tys. zł i były zgodne z kwotą wykazaną w sprawozdaniu Rb-27. Kwota dochodów w rocznym sprawozdaniu Rb-23 była zgodna z ewidencją księgową, tj. zapisami na koncie 132 (po stronie Wn) *Rachunek dochodów jednostek budżetowych* oraz zapisami konta 222 *Rozliczenie dochodów budżetowych* (po stronie Ma).

Kwota wydatków ogółem za 2017 r. wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-28 wyniosła 45 172,6 tys. zł i była zgodna z zapisami na koncie 130 (po stronie Ma). Analityczna ewidencja zrealizowanych wydatków budżetowych, prowadzona do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

W sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) wykazane kwoty wydatków były zgodne z zapisami po stronie Ma konta 990 *Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym*.

W kwartalnym sprawozdaniu o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych Rb-N wykazano należności ogółem w kwocie 9 912,2 tys. zł, co było zgodne z ewidencją księgową.

W 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz przyjętych depozytów, podlegające wykazaniu w kwartalnym sprawozdaniu Rb-Z.

¹¹ Odpowiednio: z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.), z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773), z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298 poz. 1766, ze zm.).

IV. Ustalenia innych kontroli

W IV kwartale 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę P/17/020 – *Rozwój sektora odnawialnych źródeł energii*. Badania kontrolne prowadzone były m.in. w Urzędzie Regulacji Energetyki i obejmowały okres od roku 2015 do końca I półrocza 2017 r. NIK oceniła pozytywnie działalność URE w zbadanym zakresie.

Wyniki kontroli wykazały, że Prezes URE wywiązywał się z nałożonych na niego obowiązków. M.in. gromadził informacje dotyczące istniejącej, będącej w budowie lub planowanej infrastruktury energetycznej w sektorze energii elektrycznej wytworzonej w instalacjach odnawialnych źródeł energii, z wyłączeniem infrastruktury dotyczącej wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego, oraz w sektorze biopaliw ciekłych i terminowo przekazywał je do ministra właściwego do spraw energii. Rzetelnie monitorował wykonywanie przez przedsiębiorstwa energetyczne obowiązku zapewnienia pierwszeństwa w przesyłaniu lub dystrybucji energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii (dalej OZE), m.in. poprzez analizę skarg i odmów zawarcia umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej.

W okresie objętym kontrolą Prezes URE udzielił 414 koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej w OZE; nie wystąpiły przypadki odmowy udzielenia koncesji. Odnotowano natomiast wyraźny spadek liczby składanych wniosków o udzielenie koncesji i liczby udzielonych koncesji w kolejnych latach. Mimo że liczba instalacji OZE wzrosła, nastąpił jednak spadek łącznej mocy wytwórczej z 27 216 MW na koniec 2015 r., do 25 677 MW na koniec I półrocza 2017 r., tj. o 5,7%.

Do Prezesa URE wpłynęło 60 wniosków o rozstrzygnięcie sporów dotyczących odmów zawarcia przez przedsiębiorstwa energetyczne umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej instalacji OZE. W badanym okresie ich liczba systematycznie malała. NIK oceniła, że czas rozpatrywania wniosków, mimo że wydanie decyzji administracyjnych trwało w niektórych przypadkach powyżej 12 miesięcy, był uzasadniony skomplikowaniem spraw i słabą jakością przedkładanych ekspertyz.

Prezes URE prowadził konsekwentne działania zmierzające do uruchomienia Internetowej Platformy Aukcyjnej i sprawnego przeprowadzenia aukcji na sprzedaż energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii. M.in. przygotował i terminowo przedłożył Ministrowi Energii projekt Regulaminu aukcji na sprzedaż energii elektrycznej wytwarzanej w instalacjach odnawialnego źródła energii, przeprowadził szereg działań informacyjnych dla podmiotów zainteresowanych udziałem w aukcji i podejmował właściwe działania mające na celu prawidłowe działanie Internetowej Platformy Aukcyjnej.

Problemy w stosowaniu prawa, związane z regulacją i wspieraniem OZE, były wnikliwie analizowane i zgłaszane ministrowi ds. energii.

W IV kwartale 2017 r. i w I kwartale 2018 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w URE także kontrolę P/17/022 – *Ochrona praw konsumenta energii elektrycznej*. NIK oceniła pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹² realizację przez Prezesa URE w latach 2014-2017 jego ustawowych obowiązków oraz działań związanych z ochroną praw konsumenta energii elektrycznej. NIK zwróciła uwagę na możliwość zintensyfikowania współdziałania z innymi organami państwa w tym zakresie.

Prezes URE realizował zadania związane z regulacją rynku energii elektrycznej zgodnie z obowiązkami ustawowymi. NIK ustaliła, że weryfikacja przez Prezesa URE dotrzymywania przez przedsiębiorstwa energetyczne obowiązku wydawania warunków przyłączenia w terminie określonym w art. 7 ust. 8g ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – *Prawo energetyczne*¹³ nie była wystarczająca i skuteczna. W wyniku tego zaniechania nie identyfikowano przypadków naruszenia ustawowego obowiązku,

¹² W kontroli tej Najwyższa Izba Kontroli stosowała trzystopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 220, ze zm. Dalej: *uPe*.

a w konsekwencji nie realizowano w sposób należyty obowiązków w zakresie nakładania kar pieniężnych, o których mowa w art. 56 ust. 1 pkt 18 *uPe*.

W ocenie NIK, niezależnie od odpowiedzialności za implementację przepisów prawa Unii Europejskiej leżącej po stronie właściwego ministra, Prezes URE powinien w większym stopniu angażować się w działania w zakresie problematyki wdrażania w Polsce inteligentnych sieci elektroenergetycznych.

Prezes URE zapewniał wsparcie konsumentom energii, przy czym działania te – z uwagi na ograniczone możliwości organu – nie skutkowały usunięciem wszystkich negatywnych zjawisk rynkowych. Prezes URE nie występował do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z inicjatywą skoordynowania działań i wspólnego wypracowania metodyki postępowania organu regulacji rynku energii elektrycznej oraz organu ochrony konkurencji i konsumentów (w zakresie ich kompetencji) w odniesieniu do sytuacji na rynku energii elektrycznej oraz działań niektórych sprzedawców.

W URE funkcjonowały mechanizmy zmierzające do rozwiązywania sporów na rynku energii elektrycznej z udziałem konsumentów, w tym za pośrednictwem powołanego w maju 2017 r. Koordynatora do spraw negocjacji przy Prezesie URE. Jednak pomimo upływu ponad pół roku od jego powołania, do końca 2017 r. nie zakończono prac nad stworzeniem narzędzi pracy Koordynatora, co nie sprzyjało optymalnemu załatwianiu przez niego spraw.

V. Informacje dodatkowe

Wystąpienie pokontrolne z kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. w części 50 – URE zostało podpisane przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w dniu 10 kwietnia 2018 r. Prezes URE nie zgłosił zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem, w tym:	110 314,1	106 000	114 937,3	104,2	108,4
1.	dział 750 Administracja publiczna	110 314,1	106 000	114 937,3	104,2	108,4
1.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, w tym:	110 314,1	106 000	114 937,3	104,2	108,4
1.1.1.	§ 0590 Wpływy z opłat za koncesje i licencje	109 209,5	105 600	113 703,1	104,1	107,7

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem, w tym:	43 012,9	42 162,0	46 994,5	45 172,6	105,0	107,1	96,1
1.	dział 750 Administracja publiczna	43 012,9	42 162,0	46 994,5	45 172,6	105,0	107,1	96,1
1.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, w tym:	43 012,9	42 162,0	46 994,5	45 172,6	105,0	107,1	96,1
1.1.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 634,6	1 896,0	1 982,0	1 931,9	118,2	101,9	97,5
1.1.2.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	23 263	23 201,0	26 801,7	25 463,9	109,5	109,8	95,0
1.1.3.	§ 4040 Dodatkowe wynagrodzenie roczne	1 648,3	2 082,0	1 705,8	1 705,8	103,5	81,9	100,0
1.1.4.	§ 4110 Składki na ubezpieczenia społeczne	4 189,6	3 948,0	4 863,8	4 612,8	110,1	116,8	94,8
1.1.5.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	2 065,5	0	0	1 775,5	86,0	-	-
1.1.6.	§ 4400 Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia biurowe	5 994,6	0	0	6 118,5	102,1	-	-
1.1.7.	§ 6060 Wydatki na zakupy inwestycyjne	1 395,8	1 200,0	756,0	754,9	54,1	62,9	99,9

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2016			Wykonanie 2017			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		osób ¹⁾	tys. zł	zł	osób ¹⁾	tys. zł	Zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem	309	26 545,8	7 159,1	328	29 101,5	7 393,7	103,3
	wg statusu zatrudnienia ²⁾ , w tym:							
1.	dział 750 Administracja publiczna	309	26 545,8	7 159,1	328	29 101,5	7 393,7	103,3
1.1.	rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	309	26 545,8	7 159,1	328	29 101,5	7 393,7	103,3
	status zatrudnienia :							
	01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	28	1523,5	4 534,3	32	1 816,3	4 729,9	104,3
	02 – osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe	1	194,7	16 221,0	1	206,3	17 188,3	106,0
	03 – osoby zaliczane do członków korpusu służby cywilnej	280	24 827,6	7 389,2	295	27 079,0	7 649,4	103,5

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Załącznik 4. Kalkulacja oceny ogólnej w części 50 – Urząd Regulacji Energetyki

Oceny wykonania budżetu w części 50 – URE dokonano stosując kryteria¹⁸ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku¹⁹.

Dochody:	114 937,3 tys. zł
Wydatki:	45 172,6 tys. zł
Łączna kwota G ²⁰ :	45 172,6 tys. zł (kwota wydatków)
Waga wydatków w łącznej kwocie:	$Ww = W : G (1,0000)$
Nieprawidłowości w wydatkach:	nie stwierdzono
Ocena cząstkowa wydatków:	(5) pozytywna
Łączna ocena:	$\text{ŁO} = 5 \times 1 = 5$

Ocena ogólna wykonania budżetu w części 50 – URE: POZYTYWNA

¹⁸ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

¹⁹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>

²⁰ W częściach budżetu państwa, w których zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa nie są badane dochody, nie dokonuje się oceny cząstkowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

Załącznik 5. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja do Spraw Energii i Skarbu Państwa
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
10. Sejmowa Komisja Gospodarki i Rozwoju
11. Minister Energii
12. Minister Finansów
13. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki